

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 189/03-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. októbra 2003 predbežne prerokoval sťažnosť M. P., bytom L., t. č. Ústav na výkon väzby Prešov, zastúpeného advokátom JUDr. M. P., Advokátska kancelária, P., vo veci porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Prešove zo 14. augusta 2003 sp. zn. 2 Tpo 39/03 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. P. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. septembra 2003 doručená sťažnosť M. P., bytom L., t. č. vo väzbe v Ústave na výkon väzby v Prešove (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. P., Advokátska kancelária, P., vo veci porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 50 ods. 2 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) zo 14. augusta 2003 sp. zn. 2 Tpo 39/03 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že uznesením Okresného súdu v Prešove (ďalej len „okresný súd“) z 20. júna 2002 sp. zn. NtV 60/02 bola podľa § 68 ods. 1 Trestného poriadku (ďalej len „TP“) na sťažovateľa uvalená väzba, ktorá začala plynúť 18. júna 2002, z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. b) a c) TP. Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že napadnutým uznesením, ktoré bolo obhajcovi sťažovateľa doručené 11. septembra 2003, bola zamietnutá sťažnosť, ktorú sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu z 10. júla 2003 sp. zn. NtV 60/02, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu.

Sťažovateľ uviedol, že krajský súd sa rovnako ako prvostupňový súd „iba nekonkrétne (...) odvoláva na trvanie väzobných dôvodov“, pričom väzba môže byť „odôvodnená len konkrétnymi skutočnosťami, z ktorých musí byť zrejmé prečo je potrebné uvaliť väzbu, resp. prečo väzba trvá aj naďalej“. Napadnutým uznesením sa krajský súd „neriadi ustanovením paragr. 67, ani ustanovením paragr. 71 Tr. por., čím porušil moje právo na osobnú slobodu“ a nerešpektoval, resp. porušil čl. 17 a čl. 50 ods. 2 ústavy.

Ďalej sťažovateľ uviedol, že jeho právo na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy bolo „porušené tým, že orgány činné v trestnom konaní nepostupovali ani s osobitnou starostlivosťou, ani urýchlene. Dňa 26. novembra 2002 bola vykonaná v jeho trestnej veci rekonštrukcia a od tohto vyšetrovacieho úkonu až do dňa oboznamovania 24. júna 2003 žiaden vyšetrovací úkon, ktorého by som sa zúčastnil, vykonaný nebol. Za takmer 8 mesiacov, ktoré som strávil od rekonštrukcie do oboznámenia, zrejme nebolo potrebné, aby som sa nejakého vyšetrovacieho úkonu zúčastnil. (...) Ak by bol krajský súd vychádzal zo zisteného skutkového stavu – stavu dokazovania, bol by zistil, že voči mne, okrem rozporných výpovedí Z. K. a jej manžela, niet žiadneho objektívneho dôkazu, práve naopak, svedecky som preukázal, že v kritickom čase som bol na inom mieste. Zo spisového materiálu, kde bolo vykonané široké dokazovanie, jednoznačne vyplýva, že aj keď by v čase uvalenia väzby existovali väzobné dôvody, tieto pominuli a objektívne

neexistujú. Tieto skutočnosti krajský súd do úvahy nebral a nerešpektoval moje právo na osobnú slobodu (...)

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 17 ústavy „Nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje zákon (...)“ (ods. 2). „Do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu“ (ods. 5).

Podľa čl. 50 ods. 2 ústavy každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

Podľa § 67 ods. 1 písm. b) a c) TP obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak sú tu konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu, že bude pôsobiť na svedkov alebo spoluobvinených alebo ináč mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie alebo že bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd

právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z čl. 127 ústavy vyplýva, že ústava rozdeľuje ústavnú ochranu základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (napr. II. ÚS 55/98).

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom pre odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná ďalšia judikatúra).

Sťažovateľ namietal porušenie označených základných práv napadnutým uznesením krajského súdu v podstate z dvoch dôvodov: jednak že podľa jeho názoru ďalšie trvanie väzby nebolo odôvodnené konkrétnymi skutočnosťami, keď krajský súd „iba nekonkrétne sa odvoláva na trvanie väzobných dôvodov“, a jednak že orgány činné v trestnom konaní nepostupovali ani s osobitnou starostlivosťou, ani urýchlene, pretože „Za takmer 8 mesiacov, ktoré som strávil od rekonštrukcie do oboznámenia, zrejme nebolo potrebné, aby som sa nejakého vyšetrovacieho úkonu zúčastnil“.

V čase, keď napadnutým uznesením krajský súd rozhodoval o väzbe sťažovateľa, sa tento v nej nachádzal od 18. júna 2002, do ktorej bol vzatý uznesením okresného súdu z 20. júna 2002 z dôvodov podľa § 67 ods. 1 písm. b) a c) TP v súvislosti s trestným stíhaním pre spolupáchateľstvo k trestnému činu vydierania podľa § 9 ods. 2 k § 235 ods. 1 Trestného zákona (ďalej len „TZ“), spolupáchateľstvo k trestnému činu poškodzovania cudzej veci podľa § 9 ods. 2 k § 257 ods. 1 TZ a pre spolupáchateľstvo k trestnému činu výtržníctva podľa § 9 ods. 2 k § 202 ods. 1 TZ.

Z tohto uznesenia okresného súdu, ako aj z uznesenia okresného súdu z 18. júna 2002, ktorým bolo začaté trestné stíhanie, vyplýva, že spolu so sťažovateľom je takto trestne stíhaných celkom deväť osôb, z ktorých päť (M. S., J. P., Ľ. Č., P. Č. a J. R.) za ten istý skutok ako sťažovateľ, a to, že „dňa 1. 4. 2002 (...) po vzájomnej dohode došli na dvoch osobných motorových vozidlách (...) pred bufet zv. Š. (...), keď vystúpili z vozidiel M. S. prišiel k okienku bufetu a majiteľke a poškodenej Z. K. (...) začal cez okienko sa vyhrážať, či jej nestačilo čo urobili minulý rok a či sa nepoučila tým, že je jediná, ktorá neberie od neho alkohol a je jediná, ktorá neplatí. Na to všetci vošli do bufetu, kde sa začali arogantne správať, fyzicky napadli jej manžela A. K., keď ho hodili na pult a znova jej povedali, keďže sa nepoučila z minulého roka, začali rozbíjať zariadenie bufetu, kde potom čo zdemolovali zariadenie bufetu pri odchode M. S. povedal poškodenej „(...) zapamätaj si ma, ja tu nie som poslednýkrát a platiť sa bude“. Počas incidentu (...) rozbíjaním zariadenia a bufetu spôsobili pre majiteľku (...) škodu na zariadení cca najmenej 20.000,- Sk“.

Napadnutým uznesením krajský súd rozhodoval o sťažnosti sťažovateľa a M. S. proti uzneseniu okresného súdu z 10. júla 2003, ktorým okresný súd okrem týchto obvinených

zamietol žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu ešte ďalších troch obvinených (J. P., E. Č. a J. R.). Okresný súd v tomto uznesení uviedol, že „Uznesením zo dňa 11. 12. 2002 predĺžil súd väzbu u všetkých obvinených do 18. 4. 2003, uznesením zo dňa 16. 4. 2003 do 18. 6. 2003 a uznesením zo dňa 12. 6. 2003 do 18. 7. 2003. Obvinení (...) pri oboznámení s výsledkami vyšetrovania podali žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu. Dňa 7. 7. 2003 Krajský prokurátor v Prešove predložil súdu tieto žiadosti, ktorým nevyhovel a zároveň podal návrh na predĺženie lehoty trvania väzby do 18. 8. 2003. (...) Súd preskúmal žiadosti obvinených ako aj predložený spisový materiál. Súd dospel k záveru, že dôvody väzby u obvinených naďalej trvajú. Vzhľadom na túto skutočnosť súd zamietol žiadosti obvinených o prepustenie z väzby na slobodu“.

Podľa napadnutého uznesenia krajského súdu sťažnosti obvinených nie sú dôvodné, pretože „krajský súd po preskúmaní napadnutého uznesenia a sťažností obvinených zistil, že obaja obvinení (...) teda boli vzatí do väzby podľa zistených konkrétnych skutočností, ktoré odôvodňujú obavu, že v prípade prepustenia z väzby na slobodu budú pôsobiť na svedkov, prípadne ináč mať objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, prípadne, že budú pokračovať v páchaní trestnej činnosti. Konkrétna skutočnosť zistená a zakladajúca obavu v písm. b) ods. 1 § 67 Tr. por. u obvineného M. S. bola zistená a spočívala v tom, že tento žiadal poškodenú, aby trestné oznámenie zobrala späť. Je teda možné predpokladať, a to aj u obžalovaného M. P., že v prípade prepustenia z väzby na slobodu títo budú aj v súčasnom štádiu trestného stíhania pôsobiť na svedkov, prípadne na spoluobvinených, resp. mať objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, iným spôsobom. Konkrétne skutočnosti zistené pri dôvodoch väzby uvedených v písm. c) ods. 1 § 67 Tr. por. videl okresný súd pri vzatí obvinených do väzby v tom, že títo páchali trestnú činnosť v snahe zaistiť si majetkový prospech. Krajský súd (...) je toho názoru, že konkrétne skutočnosti odôvodňujúce obavu vo vyššie citovanom ustanovení Tr. por. trvajú aj v súčasnom štádiu trestného stíhania. Je možné predpokladať, že v prípade prepustenia oboch obvinených na slobodu, títo v snahe zabezpečiť si majetkový prospech budú pokračovať v páchaní trestnej činnosti (...)“.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (*mutatis mutandis* II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03). Požiadavka obsiahnutá v tomto článku sa nemôže definovať *in abstracto*, ale musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci, pričom ústavný súd vychádza predovšetkým zo skutočností a dôvodov, ktoré v sťažnosti uviedol sťažovateľ (pozri napr. I. ÚS 109/03).

Pokiaľ ide o prvý dôvod namietaného porušenia práva sťažovateľa na osobnú slobodu (absencia odôvodnenia trvania väzby konkrétnymi skutočnosťami), ústavný súd konštatuje, že krajský súd konkretizoval dôvod podľa § 67 ods. 1 písm. b) TP pre ďalšie trvanie väzby sťažovateľa predovšetkým obavou z jeho pôsobenia (spolu s obvineným M. S.) na „poškodenú, aby trestné oznámenie zobrala späť“. Takto uvedený dôvod ďalšieho trvania väzby nemožno považovať v okolnostiach prípadu, najmä vzhľadom na dôvody vzatia sťažovateľa do väzby uvedené v uznesení okresného súdu z 20. júna 2002 a veľký počet spoluobvinených, za nezákonný, resp. za inak spôsobilý vyvolať účinky nezlučiteľné s jeho právom na osobnú slobodu zaručeným v cit. článkoch ústavy, tak ako to sťažovateľ tvrdil vo svojej sťažnosti. K tomu ústavný súd dodáva, že krajský súd bol príslušný na prijatie napadnutého uznesenia týkajúceho sa väzby sťažovateľa a že výklad dotknutých zákonných ustanovení a ich uplatnenie vo väzobnej veci sťažovateľa nemožno považovať za arbitrárne ani inak za neústavné.

Pokiaľ ide o druhý dôvod namietaného porušenia (niekoľkomesačná neúčast' sťažovateľa pri vyšetrovacom úkone), ústavný súd konštatuje, že podľa sťažovateľa malo k tomu dôjsť v prípravnom konaní v štádiu bezprostredne pred oboznámením s výsledkami vyšetrovania (24. júna 2003), t. j. v záverečnom štádiu prípravného konania, ktorého priebeh sa vyznačuje intenzívnejšou závislosťou nielen od vykonávania vyšetrovacích úkonov, ale aj od ich hodnotenia, čo podľa okolností môže pri početnosti spoluobvinených odôvodniť sťažovateľom namietaný postup orgánov činných v prípravnom konaní. Inými slovami, z uvedeného tvrdenia sťažovateľa ešte nevyplýva, že tieto orgány v jeho trestnej

veci nepostupovali s osobitnou starostlivosťou a urýchlením, resp. že krajský súd zamietnutím sťažnosti sťažovateľa vo veci jeho prepustenia z väzby sa v dôsledku toho dopustil porušenia jeho v ústave zaručeného práva na osobnú slobodu (mutatis mutandis nálezn. sp. zn. II. ÚS 55/98 z 18. októbra 2001). K tomu ústavný súd dodáva, že krajský súd napadnutým uznesením mohol vziať do úvahy (hoci len implicitne) aj ochranu sťažovateľa proti svojvôli orgánov činných v prípravnom konaní, ktorú mu poskytol okresný súd tým, že o predĺžení jeho väzby rozhodoval v čoraz kratších intervaloch.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd nezistil medzi dôvodmi a skutočnosťami, ktoré sťažovateľ uvádzal v konaní pred ústavným súdom, žiadny taký dôvod alebo skutočnosť, ktoré by mohli spochybníť právne závery krajského súdu o existencii a relevantnosti uvedených zákonných dôvodov väzby alebo by sa inak javili ako zjavne neodôvodnené či svojvoľné. Vzhľadom na uvedené okolnosti ústavný súd nezistil nedôsledné preskúmanie dôvodov väzby sťažovateľa. Navyše, podľa jeho názoru medzi namietanými dôvodmi v napadnutom uznesení a označeným právom podľa čl. 50 ods. 2 ústavy nie je daná relevantná priama súvislosť (I. ÚS 109/03). Ústavný súd preto posúdil tieto námietky sťažovateľa v celom rozsahu ako zjavne neodôvodnené.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2003